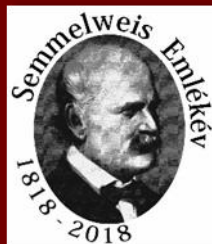

Pszichopatológia 2. DISSZOCIATÍV ZAVAROK

Prof. Dr. Perczel - Forintos Dóra

Semmelweis Egyetem ÁOK
Klinikai Pszichológia Tanszék
2018 – szakképzés 1. évfolyam

DSM IV	DSM V
8. Szomatoform zavarok	<i>Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok</i>
9. Factitious zavarok	<i>a Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok kategórián belül</i>
10. Disszociatív zavarok	ugyanaz maradt
11. Szexuális- és nemi identitás zavarok	<i>A Szexuális diszfunkciók, Parafiliás zavarok és a Nemi szerep diszfória külön kategória lett</i>
12. Táplálkozási zavarok	<i>Táplálkozási és evészavarok</i>
13. Alvási zavarok	<i>Alvás-ébrenlét zavarok</i>
14. Az impulzus kontroll zavarai	<i>Diszruptív-, impulzuskontroll- és viselkedészavarok</i>
15. Alkalmazkodási zavarok	<i>a Traumával és stresszorról összefüggő zavarok kategórián belül</i>
16. Személyiségzavarok	ugyanaz maradt
17. Egyéb, mentális zavart nem jelentő, de figyelmet és kezelést igénylő állapotok	<i>Egyéb, klinikailag figyelmet igénylő állapotok</i>

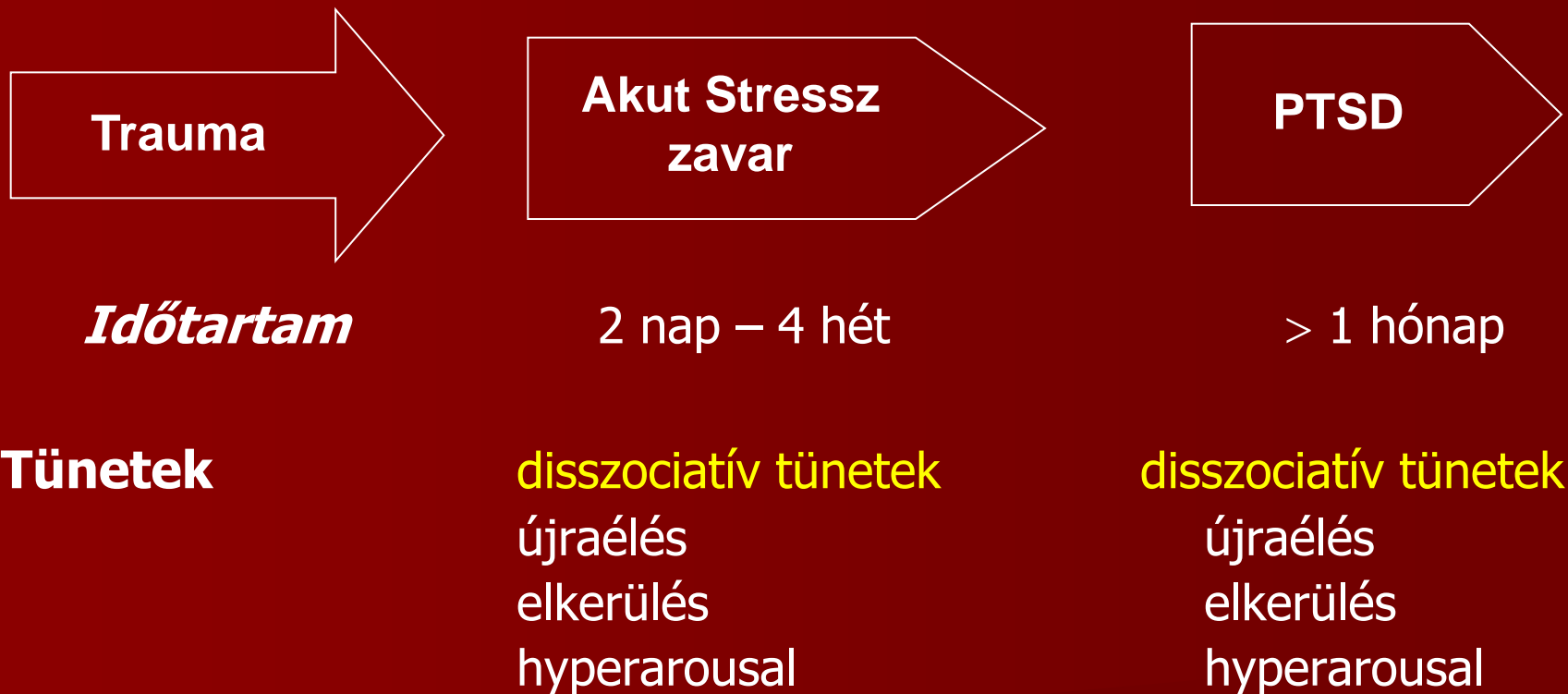
DSM-V. KATEGÓRIÁK

1. Az idegrendszer fejlődési zavarai
2. Szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok
3. Bipoláris és kapcsolódó zavarok
4. Depresszív zavarok
5. Szorongásos zavarok
6. Kényszeres és kapcsolódó zavarok
7. Traumával és stresszorról összefüggő zavarok
8. **Disszociatív zavarok**
9. Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok
10. Táplálkozási és evészavarok
11. Ürítési zavarok
12. Alvás-ébrenlét zavarok
13. Szexuális diszfunkciók
14. Nemi szerep diszfória
15. Diszruptív-, impulzuskontroll- és viselkedészavarok
16. Szerrel kapcsolatos és addiktív zavarok
17. Neurokognitív zavarok
18. Személyiségzavarok
19. Parafiliás zavarok
20. Egyéb mentális zavarok
21. Gyógyszer kiváltotta mozgászavarok és gyógyszerek egyéb nemkívánatos hatásai
22. Egyéb, klinikailag figyelmet igénylő állapotok

Traumával és stresszorral összefüggő zavarok

1. Reaktív kötődési zavar
2. Gátolatlan társas viselkedés zavar
3. **Poszttraumás stressz zavar; jelölje, ha**
 1. **Disszociatív tünetekkel**
 2. **Késleltetett megjelenéssel**
4. Akut stressz zavar, jelölje, ha
 1. Depressziós hangulattal
 2. Szorongással
 3. Kevert szorongásos és depressziós hangulattal
 4. Viselkedészavarral
 5. Kevert emocionális és viselkedészavarral
 6. Nem meghatározott
7. Egyéb meghatározott traumával és stresszorral összefüggő zavar
8. Nem meghatározott traumával és stresszorral összefüggő zavar

Trauma, Akut stressz zavar és PTSD

Poszttraumás stressz zavar 2.

B) A traumát a személy ismételten újraéli az alábbiak közül egy vagy több módon:

1. kényszerű, ismétlődő, szenvedést okozó visszaemlékezés vagy
2. ismétlődő, kínzó álmodás, vagy
3. **disszociatív reakciók (flashback)** vagy
4. élettani (vegetatív) reakció formájában.
5. A traumás élményt szimbolizáló külső helyzet vagy belső történés intenzív pszichés szenvedést okoz.

PTSD 4.

4. észrevehetően lecsökkent érdeklődés vagy részvétel fontos tevékenységekben
5. másoktól való elszakadás, elidegenedés élménye
6. az érzelmek beszűkülése
7. a jövő beszűkülésének érzése.

Testről és lélekről

Mi a disszociáció?

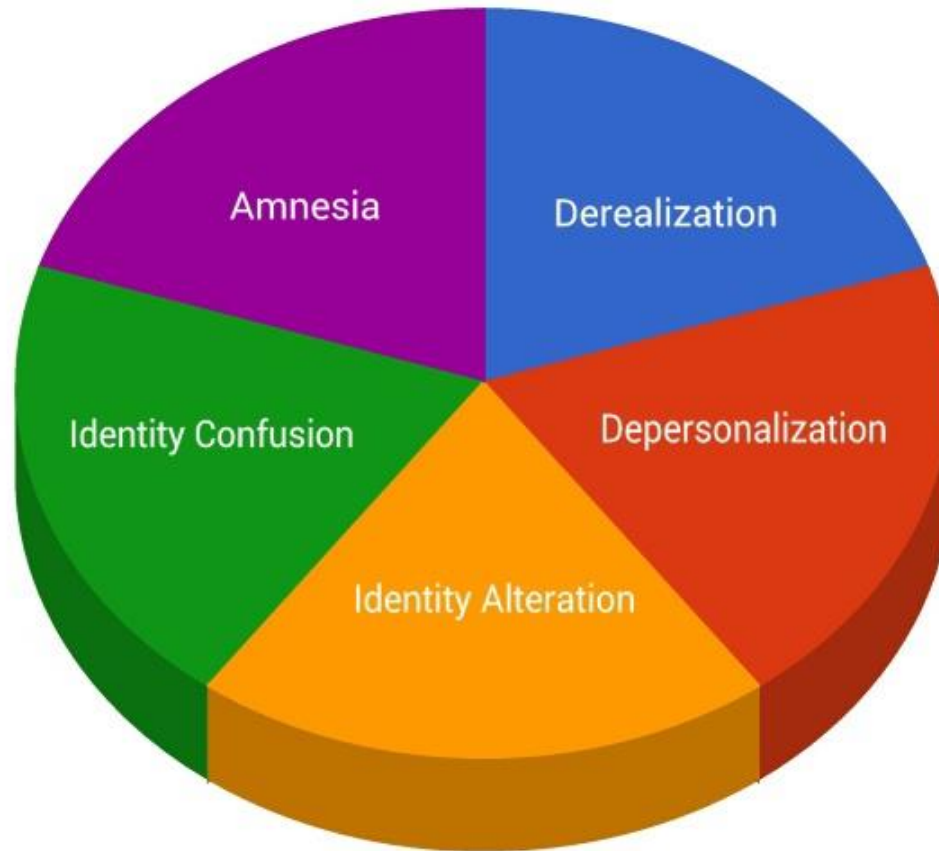
Definíció:

A memória, tudatosság, identitás, érzelmi állapot, percepció, testérzékelés, motoros kontroll és viselkedés szétesése és/vagy a folyamatosság megszakadása.

- A magatartás dezorganizálttá válik
- Énazonosság részben vagy egészben megszűnik
- Pszichogén eredetű:
 - A személyiség önszabályozási gyengesége
 - Trauma hatása
- Hirtelen kezdődik és hirtelen múlik el

Hipnózis = mesterségesen előidézett disszociatív állapot

The Five Core Components of Dissociative Disorders

Source: Handbook for the Assessment of Dissociation:
A Clinical Guide. Steinberg (1995).

<http://traumadissociation.com/dissociative>

Disszociatív zavarok

1. Disszociatív identitás zavar
2. Disszociatív amnézia, jelölje, ha
disszociatív fűgával
3. Deperszonalizációs / Derealizációs zavar
4. Egyéb meghatározott disszociatív zavar
5. Nem meghatározott disszociatív zavar

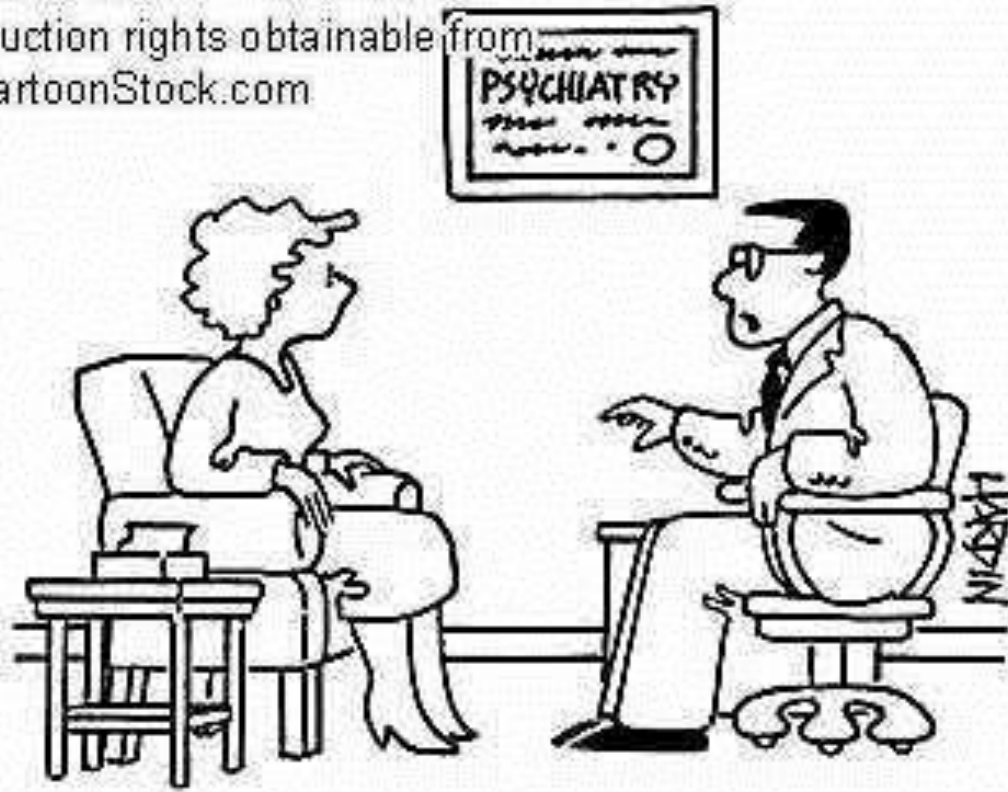
Disszociatív identitás zavar

- A) Az identitás felbomlása, melyre 2 vagy több személyiségállapot jellemző és amelyet egyes kultúrákban a megszállottság élményével írnak le. Az identitás felbomlása az énérzet és a hatóképesség érzésének kifejezett megszakadásával jár, melyet az affektus, viselkedés, tudatosság, memória, percepció, kogníció és/vagy szenzoros működések ezzel összefüggő megváltozása kísér. Ezek a tünetek mások által is megfigyelhetők vagy a személy maga is beszámol róluk.
- B) A mindennapi személyes események vagy traumák felidézésében keletkező űr.

Például: Babits: A gólyakalifa

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

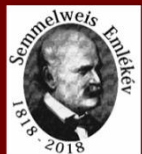
"Please be reasonable - You have sixteen distinct personalities and I'm only billing three of them."

Disszociatív amnézia

- A) Általában traumatikus vagy stresszkeltő fontos önéletrajzi információk felidézésének képtelensége, mely nem felel meg a hétköznapi feledékenységnek (Leggyakrabban egy konkrét eseménnyel vagy eseményekkel kapcsolatos szelektív amnézia; vagy az identitással vagy az élettörténettel kapcsolatos generalizált amnézia, pl. gyermekkori abúzus után).

Traumatikus események után lép fel

- A) A tünetek klinikailag jelentős szenvedést és a társas vagy mh. vagy egyéb fontos területek működésének zavarát okozzák.
- B) és nem tulajdonítható szer vagy neurológiai vagy más eü. állapotnak.

Deperszonalizáció

A) Valószerűtlenség, elidegenedés, hogy **a személy saját gondolatainak, érzéseinek, élményeinek, testének vagy tetteinek külső megfigyelője** (pl. perceptuális változások, eltorzult időérzet, valótlan vagy hiányzó self, emocionális és / vagy fizikai megbénulás, halálközeli élmények – *Nádas Péter: Saját halál*)

Derealizáció

A) Valószerűtlenség, elidegenedés élménye **a környezetre vonatkozóan** (pl. személyeket vagy tárgyakat valószerűtlennek, álomszerűnek, ködösnek, élettelennek vagy vizuálisan torzultnak él meg). Pl. „holtpont”, felfokozott izgalmi állapotban

B) A deperszonalizációs/ derealizációs élmények során a valóságvizsgálat érintetlen marad.

C) A tünetek klinikailag jelentős szenvedést okoznak.

Egyéb meghatározott disszociatív zavar

Nem teljesülnek valamely disszociatív zavar kritériumai, de a tünetek klinikailag jelentős szenvedést és a társas vagy mh. vagy egyéb fontos területek működésének zavarát okozzák.

Meg kell adni a konkrét okot, ami lehet

- **Kevert disszociatív tünetek krónikus és rekurrens tünetegyüttessel**, pl. megszállottság élmények
- **Identitászavar hosszan tartó és intenzív kényszerítő meggyőzés hatására**: pl. kínzás (Tóth Ilonka, Rajk L.)
- **Stresszkeltő körülmények kiváltotta akut disszociatív reakciók**, pl. akut stressz hatása, idő meglassulása
- **Disszociatív transz**: közvetlen környezettel kapcsolatos tudatosság akut beszűkülése vagy elvesztése.